

Het motoriekcircuit

Naar aanleiding van een artikel van mij in Praxisbulletin april 2004 is mij gevraagd een stukje over het motoriekcircuit te schrijven. Het motoriekcircuit heb ik ontwikkeld voor en wordt gebruikt in alle groepen van de openbare basisschool Caleidoscoop te Almere. Het ontwikkelen en het inzetten van een motoriekcircuit in alle groepen had o.a. de volgende redenen:

- leerkrachten van de onderbouw gaven aan dat kinderen motorisch minder vaardig zijn, bv. moeite hebben met een fijnmotorische activiteit als knippen. Ook grofmotorisch werden achterstanden gesignaleerd.
- behoefte van de leerkrachten van groep 3 om de overgang van groep 2 naar groep 3 geleidelijker te laten verlopen.
- leerkrachten van groep 3 merkten op dat niet alle kinderen begin groep 3 schrijfrijs waren en voor die kinderen het leren schrijven van de letters een moeizaam, zo niet frustrerend proces werd.
- leerkrachten van de bovenbouw gaven aan dat veel leerlingen schrijven met een verkeerde pengreep en een slechte schrijfhouding hebben.
- veel kinderen bewegen tegenwoordig minder dan vroeger en kunnen daardoor achterstanden oplopen in de motorische ontwikkeling.

Het schrijven in groep 3 hebben we op onze school dan ook uitgesteld tot na de kerstvakantie, wanneer meer kinderen het schrijven motorisch aan kunnen. Wel moest daar een zinvolle activiteit voor in de plaats komen. Naast Schrijfdans en het ruitenwisperprogramma werken de kinderen van groep 3 nu vier keer per week met het motoriekcircuit.

In de bovenbouwgroepen wordt er 1 á 2 keer per week gewerkt met het motoriekcircuit.

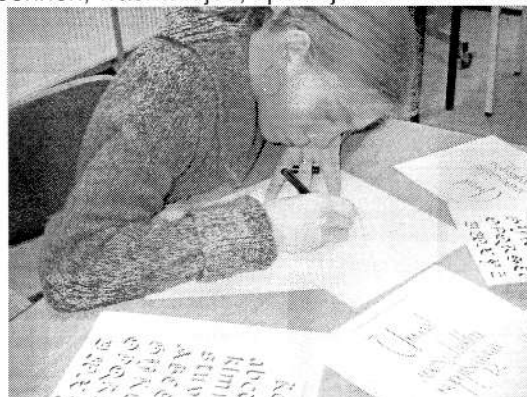
Doel van het motoriekcircuit

Voor groep 1 en 2 is het doel o.a. het ontwikkelen van de grove en fijne motoriek met de nadruk op het gebruik van beide handen. Een enkele oefening gaat uit van de slurfmotoriek. Bij de meeste oefeningen worden de armen en handen symmetrisch gebruikt. Deze kinderen zitten immers in de symmetrische fase. Ook wordt gewerkt aan het bewust worden van het eigen lichaam (lichaamsbesef) en aan het schrijven in een juiste houding. Tevens wordt op speelse wijze aandacht besteed aan het kruisen van de lichaamsas. Voor groep 3 is het doel de (fijn)motorische vaardigheid van de kinderen te trainen en te stimuleren en vanuit de symmetrie de lateralisatie te bevorderen. Daarnaast is het doel te komen tot de keuze van de schrijfhand ofwel de voorkeurshand. Voor alle groepen geldt o.a. als doel: het bevorderen van het zelfstandig

leren en werken, tegemoet komen en ruimte geven aan bewegingsbehoefte van de leerlingen tussen de lessen door en ontwikkeling van de fijn- en grofmotorische vaardigheden. Belangrijk is, dat de leerlingen plezier hebben in het bezig zijn met de diverse bewegingsonderdelen van deze circuits, plezier in bezig zijn met lijf & leden en deze ook bewust leren kennen en gebruiken.

Materialen

Veel materiaal is op school al aanwezig, zoals verschillende papiersoorten, (kleur)potloden, verf, klei, lapjes enz. Daarnaast gebruiken we materialen die eenmalig aangeschaft worden zoals tollen, jongleermateriaal, kalligrafie-pennen, washandjes, spelletjes en constructie-

materiaal. Ook zijn er materialen die regelmatig moeten worden aangevuld zoals scheerschuim, houtskool en waterverf.

Het materiaal wordt per onderdeel in kunststof dozen met deksel bewaard. Op de voorkant is een kopie van het uitgewerkte onderdeel met plakplastic bevestigd.

De doelen, uitleg, notatielijsten en de onderdelen staan op een flop. De werkbladen die nodig zijn voor bepaalde opdrachten zitten in een mapje. Voor de kleuters zijn tien onderdelen uitgewerkt, voor de overige groepen achttien onderdelen per groep.

Werkwijze

Als het motoriekcircuit voor de eerste keer wordt aangeboden, in welke groep dan ook, is het belangrijk om de leerlingen uit te leggen dat de meeste materialen in een doos zitten (sommige materialen zijn te groot bv. verf en papier). Andere materialen zijn in de klas aanwezig zoals lijm, potloden, pennen en papier. Bij het opruimen moeten alle materialen weer terug in de doos.

Vervolgens wordt getoond of verteld wat er allemaal gedaan kan worden met het materiaal. In de hogere groepen wordt verwezen naar de werkwijze die op de doos staat vermeld.

Heel belangrijk is aan te geven dat het geen haastklus is, het hoeft niet af, neem de tijd. Het gaat erom dat wát gedaan wordt ook goed

gedaan wordt! In groep 1 en 2 kun je de dozen net zo laten kiezen als dat gebeurt met de bouwhoek of bij het kiezen van een een puzzel. In de groepen 3 t/m 5 wordt de klas in groepjes verdeeld en mag uit elk groepje één kind een doos kiezen waar ze die week mee gaan werken. Afhankelijk van het materiaal kunnen 1 tot 6 kinderen met één onderdeel bezig zijn. In de groepen 6 t/m 8 staat het werken met een onderdeel uit het motoriekcircuit op hun weektaak vermeld of kan een onderdeel hieruit op de vrijdagmiddag gekozen worden.

Hieronder enkele uitgewerkte onderdelen uit het motoriekcircuit.

Groep 1 – 2 Scheerschuim

Nodig: scheerschuim, handdoek of natte doek.

- Spuit een flinke klodder scheerschuim op een tafel of tegen een raam.
- Smeer met twee handen het scheerschuim uit over de tafel of raam.
- Zet een streep in het midden van boven naar beneden.
- Maak met beide handen tegelijk een tekening of schrijfpatroon in het scheerschuim elk aan een kant van de streep.
- Je kunt telkens opnieuw beginnen door met je handen het scheerschuim weer goed te verdelen.

Groep 3 Scheerschuim

Nodig: scheerschuim, handdoek of natte doek.

- Spuit een flinke klodder scheerschuim op een tafel.
- Smeer met twee handen het scheerschuim uit over de tafel.
- Maak de tekening of het schrijfpatroon met je voorkeurs hand ga helemaal van de ene kant van de tafel naar de andere kant zonder mee te lopen. Dus je arm gaat voor je langs heen en weer je kunt je lijf meedraaien.
- Doe het ook een keer met je andere hand.
- Begin zo vaak als je wilt opnieuw door het scheerschuim opnieuw te verdelen.

Groep 4 Prikken

Nodig: omtrekfiguren, potloden, karton, prikpenen en priklappen, viltstiften, sitspapier, tijdschriften en lapjes.

- Kies een omtrekfiguur uit en trek deze om op karton.
- Prik dit figuur uit en versier het met viltstift, sitspapier, tijdschriften en lapjes.

Groep 5 Ballon verven

Nodig: ballonnen, grote vellen papier, plakkaat verf, (papieren) bordjes.

- Blaas een ballon niet te hard op en knoop daarna hem dicht.
- Doe een kloddertje verf ter grootte van een kwartje op een bordje. Neem verschillende kleuren verf voor een leuker resultaat.
- Doop een kant van de ballon zachtjes in de verf en duw het daarna op het papier.
- Herhaal dit zodat de verf hier en daar overlapt en je papier vol wordt met mooie vormen.
- Je kunt dit herhalen met andere kleuren.
- Hang je kunstwerk op.

Groep 6 Gekleurde stokjes

Nodig: gekleurde (lucifer)stokjes.

- Sorteert de stokjes op kleur.
- Pak met elke hand de stokjes in het midden vast tussen

duim en wijsvinger. Leg de stokjes iets uit elkaar op tafel. Neem de volgende twee stokjes en leg deze er dwars op. Wie kan de hoogste toren bouwen?

Groep 7 Houdt de bal vast

Nodig: per twee kinderen twee touwtjes en één bal.

- Pak de twee touwtjes samen vast.
- Houdt ze goed strak en leg er een bal op.
- Laat de bal heen en weer rollen over het touw.
- Zijn er nog twee kinderen dan kunnen die hun touw onder de andere touwtjes houden. Dwars erop.
- De bovenste laten nu de bal op de onderste touwtjes zakken.
- Nu kunnen zij de bal heen en weer laten rollen enz.

Groep 8 Patroon van patronen

Nodig: wit papier, potlood, waterverf, blad met zes schrijfpatronen.

Kies vier patronen uit en oefen deze op een papiertje.

- Neem het witte blad en maak elk van deze patronen 1 keer doorlopend op het witte blad in een doorlopende lijn, door elkaar, verschillend van grootte, horizontaal, verticaal en diagonaal, zodat het blad ermee gevuld wordt.
- Nu heb je allemaal verschillende vakjes, kleur deze in met waterverf.

Lenty van de Sande-Hoetmer
Foto's: Marcel de Kruijff